

opus esse videatur. Adjuratio ergo ab oratione manifeste distinguitur, quia per orationem aliquid a Deo petimus; per adjurationem, ut talis est, non petimus a Deo, sed petimus propter Deum, quod longe diversum est. Imo interdum non petimus, sed imperamus, in virtute Dei, vel nominis ejus; multum ergo differunt hi actus etiam in suo esse reali. Unde etiam differunt in peculiari ratione cultus. Nam per orationem profitemur Deum esse auctorem honorum omnium, cuius ope et auxilio indigemus; per adjurationem autem profitemur tantam esse Dei auctoritatem, vel virtutem, vel bonitatem, ut quilibet ejus nomine audito moveri debeat ad praestandum quidquid propter Deum ab illo postulatur.

8. *In quo convenienter juramentum et adjuratio.* — *In quo differant.* — Cum juramento vero habet adjuratio quamdam convenientiam in hoc, quod sicut juramentum adhibetur ad dandam auctoritatem assertioni, vel firmatam promissioni, ita adjuratio fit ad dandam efficacitatem postulationi aut jussioni. Unde sicut juramentum non pertinet ad religionem propter respectum ad personam cum qua loquimur, sed propter respectum ad personam quam interponimus ad dandam auctoritatem locutioni nostrae, cuius reverentiam et honorem observat religio, ita cum proportione se habet adjuratio, ut explicatum est. Nihilominus tamen differunt, quia per juramentum, aut divina veritas ad assertionem confirmandam, aut maiestas et auctoritas Dei ad firmandam promissionem adducitur; per adjurationem vero solum interponitur Deus ut objectum amoris, vel timoris alterius, quem adjuramus, ut inde vel timore vel amore moveatur ad faciendum aliquid. Constat autem has esse rationes valde diversas, tam in esse rei et intellectualis operationis, quam in ratione cultus; ergo. Unde supra explicatum est, aliter observandam esse reverentiam Deo debitam in juramento assertorio, per quod Deus inducitur ut testis enunciationis; aliter in promissorio, in quo se habet, ut dans auctoritatem promissioni. Sic ergo differt ab utroque juramento adjuratio, per quam solum inducitur Deus ut movens alterum, seu dans efficaciam jussioni aut petitioni; nam per hunc modum multo minus divinam auctoritatem interponimus, et quasi pignoramus, ut sic dicam, quam per superiores, ut constat.

9. Objici vero potest, nam Genesis 24 dixit Abraham servo suo: *Pone manum tuam subter fenum meum, ut adjurem te.* Et tamen ibi

ab eo exigit juramentum, ut ipsemet Abraham paulo inferius declaravit, dicens: *Sin autem mulier noluerit sequi te, non teneberis juramento.* Et subdit: *Posuit ergo servus manus sub femore Abraham, et juravit illi super sermone hoc;* et infra dixit idem servus: *Adjuravit me dominus meus.* Ergo jurare et adjurare idem sunt, et consequenter adjuratio non est actus a juramento distinctus. Similiter Genes. 47, Jacob dixit ad Joseph: *Pone manum tuam sub femore meo, et facies mihi misericordiam et veritatem ut non sepelias me in Aegypto;* et infra: *Respondit Joseph: Ego faciam quod jussisti;* et ille: *Jura ergo, inquit, mihi.* Et tamen e. 50 dicit idem Joseph: *Eo quod pater meus adjuraverit me;* sunt ergo idem. Idem sumitur ex 1 Esdr. ult., ibi: *Et adjuravit principes Sacerdotum, et Levitarum, ut facerent secundum verbum hoc, et jurarent.* Denique Josue 2 et 5, adjurare nihil aliud esse videtur, nisi ad jurandum inducere.

10. *Opinio aliquorum.* — Propter hæc dicunt aliqui, quoties juramentum promissorium ab aliquo exigitur, intervenire adjurationem, et talem adjurationem factam esse in omnibus citatis locis; nihilominus tamen adidunt, non confundi adjurationem cum juramento, quia potest fieri adjuratio, non exigendo juramentum, ut quotidie fit a pauperibus postulantibus propter Deum, et ex dicendis evidenter constabit. Sed sicut hoc posterius certum est, ita etiam prius non est necessarium; nam sine dubio adjuratio et petitio juramenti etiam promissori formaliter diversa sunt. Unde D. Thomas, d. q. 90, art. 1, ad 3, dixit adjurare non esse ad jurandum inducere. Quocirca sicut adjuratio separabilis est a juramento promissorio, ita et hoc juramentum peti potest sine adjuratione, ut quotidie in contractibus et judiciis fieri videtur; et ratio est, quia potest quis ab alio petere, ut cum juramento se obliget, non interponendo alio modo ex parte sua divinum nomen. Igitur si aliquando sola petitio juramenti promissori adjuratio vocatur, ut videtur esse in illo loco Jos. 2, verbum adjurandi aequivoce transferatur ad significandum idem quod ad jurandum inducere. Aliquando vero et sepe possunt illa duo conjungi, ut videtur fuisse in aliis locis citatis; nam, ut dixi, adjuratio potest variis modis fieri, scilicet rogando, jubendo, cogendo. Inter alios ergo modos unus est, exigere foedus et obligationem ab illo qui inducitur ad aliquid faciendum; et aliquando ad majo-

rem firmitatem potest exigi juramentum, ut in prædictis locis factum est. Conjunguntur ergo ibi adjuratio et juramentum; semper tamen manent distinctæ quoad proprias rationes suas, et videtur adjuratio præcedere, et progredi usque ad juramenti petitionem. Si-
cut prius dicitur Jacob adjurasse Joseph, et Joseph obtulisse se facturum id de quo adju-
ratus fuerat, et nihilominus addidit Jacob: *Jura ergo mihi;* ritus enim ille ponendi manus sub femore, licet adhiberetur in juramento, ut supra lib. 1 visum est, potuit tam idem ritus in adjuratione adhiberi. Pe-
tebatur enim simul juramentum, quia ex pro-
missione facta cum adjuratione petentis, non
tanta obligatio nascitur, quanta si juramento
firmetur. Sic etiam intelligo adjurationem illam, quæ circa adulteram fiebat, Num. 5, nam
ab illa in nomine Dei petebatur, ut veritatem
aperiret, tum ex reverentia præsentia Domini,
juxta illud: *Cum steterit mulier in con-
spectu Domini, etc.;* tum etiam ex timore di-
vinæ justitiae et comminatione ejus, quæ per
maledictiones significatur, ut legimus 1 Reg.
14, ubi Saul populum adjurasse dicitur sub
maledictione illi imperando. Sic ergo adjura-
batur suspecta de adulterio, et verisimile est
ibi etiam fuisse exactum a femina juramen-
tum execratorum, quia non solum sacerdos
maledicta proferebat, dicens: *Sin autem de-
clinasti a viro tuo, his maledictionibus subja-
cebis: Det tibi Dominus in maledictionem,* sed
etiam mulier cogebatur respondere: *Amen,*
Amen, virtute jurans ut sibi talia evenirent,
si tale quid commiserat. Interveniebat ergo
ibi propria adjuratio, qualis a nobis descripta
est, licet modus contestandi divinam virtutem
singularis fuerit, et tandem per jurationem
consummaretur.

CAPUT II.

QUÆ RES POSSINT SANCTE AC RELIGIOSE ADJURARI.

1. *Quæ personæ interveniant in adjuratio-
ne.* — Tres personæ, seu supposita in adjura-
tione interveniunt: quæ adjurat, quæ adjura-
tur, et per quam fit adjuratio, quæ non sunt
quidem semper distinctæ in re, ut vidimus,
distinguuntur tamen habitudine, et frequen-
tius re ipsa, ideoque necesse est exponere in
quas res vel personas possit talis habitudo vel
ratio convenienter cadere. Non est vero quod
circa personam adjurantem immoremur, nam
consiat imprimis fieri non posse, nisi per in-

3. *Posse licite Deum ab homine adjurari.* — Hoc ergo posito, dicendum primo est, Deum posse aliquo modo ab homine adjurari, illius tamen adjurationem inter partes orationis collocari, et obsecrationem appellari. Hæc assertio sumitur ex D. Thoma 2. 2, q. 83, art. 17, ad 1, et q. 90, art. 1, ad 3. Et declaratur breviter utraque pars: nam imprimis non ha-

bet locum erga Deum adjuratio per modum imperii, quia ejus est imperare, non imperari. At vero sicut possumus orare Deum, ita etiam possumus aliquid divinum illi representare, ob'cujus amorem aut merita nostras orationes exaudiat, ut constat ex usu Scripturae, in qua legimus Moysen et alias Prophetas orasse Deum propter semetipsum et propter Abraham, et alias justos sibi dilectos. Et Ecclesia semper orat per Christum, ut agentes de Oratione diximus. Hic ergo orandi modus quamdam Dei adjurationem continet, quia exoratur Deus, et ad imperandum ab illo interponitur vel ipsem Deum, vel aliquis nomine ejus, qui potentior sit quam nos ad impetrandum apud illum, ut per eum oratio nostra juvetur; ratio autem adjurationis in hoc perficitur, ut supra declaravimus. Constat autem ex dictis supra de partibus orationis, totum hoc pertinere ad obsecrationem, in qua proponitur Deo ratio aliqua obtinendi aliquid ab ipso, ut cum per Christum, vel per ipsiusmet Dei bonitatem postulamus. Hæc ergo adjuratio obsecratio quedam est, solumque videntur ratione et denominatione differre; nam obsecratio dicitur, quatenus dat vires orationi; adjuratio, quatenus est peculiaris actus reverentiae illius personæ, per quam Deus adjuratur, ut ex dictis satis constat.

4. *Tam viatores quam Beatos et Angelos posse a nobis adjurari.* — Dico secundo, homines tam viatores, quam Beatos, et sanctos Angelos, posse a nobis adjurari, idque licite et sancte fieri, si debito modo fiat. Hoc etiam tradit D. Thomas, d. q. 90, art. 1, et est receptum apud omnes; et de Angelis quidem, et hominibus cum Christo regnantibus constat ex dictis supra de Oratione. Ostendimus enim Sanctos recte orari a nobis, et consequenter etiam obsecrari, et ita habet communis usus fidelium et Ecclesie, nam petimus a Virgine per Filium, et per nativitatem vel assumptionem suam, et proportionali modo possumus ab aliis Sanctis petere. Unde hæc pars hujus assertionis eodem modo cum proportione accipienda est, quo præcedens conclusio. Est enim hæc adjuratio Sanctorum, obsecratio quedam et pars orationis ad ipsos; et ideo ut licite fiat, ea observanda sunt, quæ ad debitum modum orandi Sanctos necessaria sunt. Nec enim possumus Sanctos adjurare cum imperio, sed cum reverentia et honore humiliter eos precari, non ut autores bonorum, sed ut intercessores; eodem ergo modo possumus illos adjurare.

5. *At vero respectu viatorum interdum potest adjuratio fieri deprecando tantum, ut cum subditus adjurat superiorem, vel amicus amicum, aut pauper divitem, ut per Deum, vel per Christum, aut aliquem Sanctum, sibi subveniat; ibi enim perfecte invenitur tota ratio adjurationis, quam explicavimus, et hoc genere adjurationis videtur usus Paulus, 2 Corinth. 5, dicens: Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo; et c. 10: Ipse ego Paulus adjuro vos per mansuetudinem et modestiam Christi.* Estque hic modus adjurandi per sese rationi consenteus, quia Dei commemoratione et honor optimum medium est ad aliquid honestum ab alio homine efflagitandum. Aliando vero fit adjuratio ad alias homines imperando et quasi cogendo, et tunc oportet ut adjurans habeat auctoritatem aliquam super adjuratum, ut D. Thomas dixit, alias injuste ageret usurpando jurisdictionem, vel potestatem quam non habet. Et sic videtur Abraham adjurasse servum, et Jacob filium, et de hoc genere adjurationis potest intelligi illud Pauli, 1 Thessal. 5: *Adjuro vos per Dominum, ut legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus.* Quamvis etiam possit illud intelligi de adjuratione deprecativa. Clarius videtur fuisse præceptiva adjuratio illa Pauli, 2 ad Timoth. 4: *Testificor coram Deo, et Christo Jesu, per adventum ipsius, et regnum ejus, prædicta verbum, etc.* Et hac etiam adjuratione improbe et temere uti voluit Caiphas, cum ad Christum dixit: *Adjuro te per Deum vivum, etc., in quo multipliciter peccavit, tum quia putavit se posse imponere Christo necessitatem et obligationem respondendi, tanquam reo in legitimo judicio interrogato; tum etiam quia non ad cognoscendam veritatem, sed ad captandam occasionem condemnandi Christum, ipsum adjuravit, ut est per se clarum, et effectus probavit.* Quando vero fit legitima potestate, et debita intentione, de se honesta est, ut ex ratione supra facta constat.

6. *Dæmones licite possunt adjurari ab hominibus.* — Dico tertio: dæmones etiam sancte et licite adjurari possunt ab hominibus, si debito modo adjuratio fiat. Conclusio est certa secundum fidem, nam Ecclesia ab initio consuevit adjurare dæmones, ut Patres supra commemorati testantur, et multi alii, quos retuli in 3 tom. de Sacrament., disput. 15, sect. 4, et in Comment., art. secundo, 2 q. 70 D. Thom. Fundatur autem hic usus in Christi verbis ac virtute; dixit enim Marci ultimo de suis fidelibus: *In nomine meo dæmonia ejicient;*

et Lucæ 10: *Dedi vobis potestatem calcandi super serpentes, etc.* Unde est etiam in Ecclesia peculiaris ordo clericorum, ad exorcizandos dæmones institutus. Idem autem est latine adjurare, quod græce exorcizare, ut ex dictis Patribus, et usu Theologorum constat. Tantum ergo necesse est, ut in adjuratione facienda debitus modus teneatur, in quo hæc observanda videntur.

7. *Finis adjurationis quæ fit dæmonibus.* — Primo ergo requiritur ut finis adjurationis sit expellere, abjiecare ac fugare dæmonem, non vero aliquid ab illo obtinere, vel societatem aliquam cum illo inire. Hoc docuit D. Thomas, quæst. 90, art. 2, et constat primo, quia Christus non dedit Ecclesiæ suæ virtutem, nisi ad fugandos et coercendos dæmones, juxta illud: *In nomine meo dæmonia ejicient;* et Lucæ 10, cum Apostoli gloriarentur quod etiam dæmones subjicerentur ipsis, Christus declaravit eis potestatem ipsis esse datum ad calcandos illos, eorumque virtutem, ut nihil nocere nobis possint; ergo non aliter licet nobis adjurare dæmones. Probatur consequentia, tum quia non valemus id facere nisi per potestatem a Deo concessam, naturaliter enim longe inferiores sumus; tum etiam quia alias periculo exponimur, ut multum nobis noceant, cum tamen finis adjurationis esse debat. dæmonis insidias, et artes nocendi fugare vel fugare.

8. Secundo, necessarium est ut non rogando, vel amice petendo, sed imperando, objurgando et cogendo, dæmon adjuretur. Hoc etiam docuit D. Thomas, d. art. 2, et tam hanc quam præcedentem assertionem complexus est Augustinus, 10, de Civitate, cap. 22, dicens: *Vera pietate dæmones, aereum potestatem, inimicam contrariamque pietati exorcizando ejiciunt, non placando; omnes tentationes, adversitatesque ejus vincunt orando, non ipsam, sed suum Deum adversus ipsam;* Tertull., libr. de Anim., c. 57: *Spiritualia (inquit) nequitia non quidem socia conscientia, sed inimica scientia norimus, nec invitatoria operatione, sed expugnatoria dominatione tractamus.* Ratio vero est, tum quia dæmon nihil propter Deum operatur, ob suam obstinationem; ergo vanum esset illum propter Deum rogare; tum etiam quia omnis societas cum dæmonie nobis prohibita est; rogare autem illum, aut benevole petere quedam societas est; tum denique quia dæmon nihil sponte operatur, nisi in odium Dei, et hominum perniciem; ergo aliquid sponteum ab illo petere, est participare et communi-

nare operibus illius malignis. De qua re videri possunt quæ late diximus tractatu 3, lib. 2 de Superstitione, c. 7 et 8.

9. Neque obstant huic assertioni quæ Cajetanus objicit, scilicet, quod interdum licet aliquid interrogare a dæmonie, sicut interrogavit Christus, Marc. 5, et Sancti aliquando leguntur petuisse a dæmonibus alias actiones, quasi officia, vel servitia. Respondeatur enim imprimis nunquam hæc et similia facta esse a Christo vel Sanctis, petendo, et quasi rogando, sed imperando, vel propria virtute, ut a Christo, vel in nomine Christi, ut ab aliis Sanctis. Denique quidquid in hoc genere a Sanctis factum est, ad dæmonis expulsionem, cum ejus confusione, fructu fidelium, et majori Dei gloria factum esse, atque ita fieri posse, ut docet Anton., 2 p., tit. 12, cap. 1, § 5, cum divo Thoma 2. 2, q. 95, art. 4, ad 1, ubi ex Beda reddit rationem, cur Christus interrogaverit a dæmonie quomodo vocaretur: *Ut intellecta magnitudine verbi, virtus curantis magis emicaret.* At vero interrogare aliqua curiose ab energumenis et obsessis a dæmonie, etiam cum actu adjuratur, quæ nihil conferunt ad expulsionem dæmonis, vel ad ædificationem fidelium, non caret superstitione, licet ex levitate materie posset a culpa mortali excusari, ut Cajetanus notat, et sequitur Navar., c. 11, n. 28.

10. Tertio, requiritur, ut hæc adjuratio legitima potestate fiat; non enim omnibus datum est posse dæmones exorcizare, sed ministris ad hoc munus specialiter deputatis, et ideo regulariter non licet aliis hoc munus usurpare. Probatur, quia vel id facere tentant virtute naturali, vel divina, vel in vi pacti cum ipso dæmonie. Primum stultum est, cum virtus naturalis dæmonis sit longe superior. Tertium superstitosum est, ut dicto loco ostendimus; secundum autem temerarium est. Unde timere debent, qui hanc potestatem temere usurpaverint, ne illis pravus spiritus respondeat: *Jesum novi, et Paulum scio, vos autem, qui estis; et insilivit in eos, etc., ut in simili refertur Actor. 19.* Hoc autem intelligentum est de adjuratione solemni et publica, quæ secundum quamdam præscriptam formam ab Ecclesia institutam in ea fieri consuevit; nam illa pertinet ad actus ordinis ecclesiastici, qui non possunt nisi a consecratis ministris exerceri.

11. *Quibus modis dæmon adjurari possit.* — Nihilominus tamen privatim interdum licere potest, dæmonem adjurare in virtute Dei, et per fidem in ipsum, et confidendo de virtute

nominis Jesu, et virtutis ejus. Sed hoc etiam duobus modis fieri potest: unus est visibilis, quando dæmon corporaliter hominem obsidet et vexat. Et tunc illius expulsio, si sit efficax, et extraordinario modo fiat, pertinet ad virtutem miraculorum, et sine speciali instinctu Spiritus Sancti, et fide ab eo inspirata, tentari non debet. Hoc autem modo legimus Santos sæpe expulisse dæmonia, et non solos viros, sed etiam sanctas foeminas, ut ex legendis Sanctorum constat. Et in primitiva Ecclesia videtur frequenter fidelibus communicata haec potestas supra dæmones, ut sumi potest ex Tertulliano, lib. de Coron. milit., c. 41, et lib. de Idololat., cap. 41, et in Apolog., cap. 23, dicente: *Addatur hic aliquis sub tribunalibus vestris, quem dæmone agi constet. Iussus a quolibet Christiano loqui, spiritus ille tam se dæmonem confitebitur de vero, quam alibi deum de falso.* Ubi expendenda sunt particulæ illæ, a quolibet Christiano, et jussus, et confitebitur, utique vi imperii et virtutis divinæ, et ad eum finem, ut christiana veritas et dæmonis falsitas innotescat. Idem semel atque atque iterum repetit Justin., Dialogo cum Tryphone, et Orat. pro Christian.; et Athanas., de Incarnatione Verbi. Alius vero modus adjurationis intelligi potest privatus et occultus, vel etiam invisibilis ac spiritualis, quo possunt licite et utiliter uti fidèles, quando tentanti dæmoni resistunt fortes in fide; solent enim sancti viri reprobarare dæmonem, et interius adjurare in nomine Domini, ut discedat. Nam licet non sint omnino certi quod dæmon paritus sit et discessurus, vel a tentando cessatus, nihilominus probabiliter id sperare possunt, fundati quidem præcipue in fide et in virtute nominis et Crucis Christi, simulque contemnentes dæmonem, qui propter superbiam suam ferre non potest hujusmodi piorum exprobationes, ideoque confusus discedit. De qua re legi possunt multa apud Athanas., in Vita sancti Antonii.

12. *Quomodo adjurari possint irrationalies creature.* — Dico quarto, irrationalies creature secundum se non posse proprie adjurari, in alio vero, seu per modum eujusdam efficaciam miraculosæ adjurari posse. Ita docet D. Thomas d. q. 90, art. 3; et Sot. l. 8, de Just., q. 3, art. 3, et in simili i^l explicium, in 5 tom., de Cens., disp. 5, sect. 4, declarando quomodo soleant animalia nocentia arboribus vel fructibus terræ exorcizari, vel quasi anathematizari, ad eundem enim modum de adjuratione loquendum est. Probantur ergo et

explicantur breviter singulæ partes. Nam imprimis adjuratio respectu illius qui adjuratur, est quædam obsecratio, petitio, aut imperium; sed creature irrationalies non sunt capaces talium actionum, quia tam petitio quam præceptum proprie sumptum non percipitur nisi intellectu et ratione; ergo ex hac parte non possunt creature irrationalies proprie adjurari. Hinc tamen facile probatur secunda pars, quia creature irrationalies nobis non nocent sine ordinatione vel permissione Dei; sæpe vero a dæmonibus agitantur, et moventur in nostram perniciem, Deo permittente; possunt ergo abjici et fugari per adjurationem Dei vel dæmonis, et hoc modo dicuntur adjurari in alio, alium adjurando, a quo ipsæ moventur.

13. Unde fit ut, quando haec adjuratio fit directe ad Deum, per obsecrationem fiat, quia (ut dixi) respectu Dei non habet locum aliud modus adjurationis, et hujusmodi sunt plures orationes Ecclesiæ, in quibus a Deo postulatur ut avertat inclemantium aeris, aut nubium, aut nocentia animalia; et omnes concludunt: *Per Jesum Christum Dominum nostrum.* Sie etiam solemus exorcizare aquam, salem et similia, deprecando Deum cum simili obsecratione, ut illis peculiarem virtutem præbeat ad aliquos effectus. At vero si adjuratio fiat directe ad dæmonem, tunc fit per imperium, ut supra dictum est. Et hoc pertinent illæ adjurations, quæ solent fieri contra has res irrationalies per modum anathematismi, et quasi censuræ; nam per illas directe abiguntur et arcentur dæmones cum quadam auctoritate et imperio, ne per hujusmodi creature fidelibus noceant. Denique interdum oratur Deus, ut dæmoni imperet ne noceat, vel ut illius opera dissolvat et impedit, et tunc etiam dæmon adjuratur per alium, scilicet, Deum, et ideo oratione et non imperio adjuratur; et talis adjuratio sæpe etiam ad creature irrationalies terminatur; obsecramus enim Deum ut præcipiat dæmoni, ne utatur irrationalibus creature in hominum nocumentum. His ergo modis possunt haec creature in alio adjurari.

14. Addimus vero in tertia parte assertio- nis, etiam posse adjurari per immediatam efficaciam supernaturalem, quæ directe et immediate versetur circa ipsas irrationalies creature, et in ipsis habeat suum effectum, et quia hujusmodi efficacia solet per imperium explicari, ideo dicimus hoc modo posse has creatureas in se etiam adjurari imperio. Non

quia illæ percipere valeant morale imperium, aut sese movere ad intelligentiam illius, sed quia (ut ait Hieronymus, Matth. 8): *Omnes creature sentiunt creatorem, non errore hæreticorum, qui omnia putant animantia, sed majestate conditoris, quæ apud nos insensibilia, illi sensibilia sunt.* Sie enim exponit quod de Christo ibi dicitur, quod surgens imperavit ventis et mari, et secuta est obedientia, ita ut videntes mirati fuerint dicentes: *Quis est hic, quia venti et mare obedient ei?* Quod ergo tunc fecit Christus virtute propria, possunt facere servi ejus in fide et virtute illius; possunt enim imperare huic monti ut hinc transferatur, et faciet, et locustis ut rece- dant, et obedient, non morali, sed ut ita dicam physica obedientia. Illud ergo imperium quantum includit deprecationem per Christum, dici potest adjuratio, non tantum respectu Dei seu Christi, sed etiam respectu irrationalium rerum, quibus Christi imperium et voluntas innotescat, non ut sensum, sed ut efficiaciam illius sentiant. His ergo modis possunt irrationalia adjurari.

CAPUT III.

POSSITNE ADJURATIO FIERI PER CREATORAS, VEL
FIERI DEBEAT PER SOLUM DEUM?

1. Declaravimus quas res adjurare possumus; nunc breviter exponendum est per quid eas adjurare debeamus. Videri enim potest, sicut non possumus honeste et licite jurare, nisi per Deum, vel expresse, vel tacite, ut supra dictum est, ita non posse nos licite adjurare aliquem nisi propter Deum. Quia licet adjuratio non sit proprie juramentum, est quædam imitatio juramenti, nam per utrumque actum interponitur divina auctoritas, licet sub diversa ratione et ad diversum finem. Et confirmatur, quia sicut juramentum, ita et adjuratio est actus religionis; ergo æquiparari in hoc debet, ut non possit fieri nisi propter Deum, quia cultus religionis soli Deo tribui potest. In contrarium vero objici potest, quia quando adjuratur Deus, non videtur posse adjurari propter Deum, quia non minus debent distingui persona adjurata ab ea per quam adjuratur, quam ab ea a qua adjuratur. Quia ideo fit adjuratio, ut inter adjurantem et adjuratum tertia persona interponatur, quæ suppleat imperfectiō nem vel inefficaciam adjurantis; ergo non potest Deus propter se ipsum adjurari. Confir-

3. Hinc facile probatur altera pars, ex usu

matur ex usu Scripturæ et Ecclesiæ in adjurando Deo ipso, nam in veteri Testamento frequenter adjurabant Deum per Abraham, Isaac et Jacob, nunc per Jesum Christum Dominum nostrum, ut homo et Redemptor noster est, sæpe etiam per Virginem et alios Santos.

2. *Deum adjurari posse, et per se ipsum, et per Sanctos ejus sive beatos, sive viatores, non vero per inferiores creature.* — In hac re dicendum est primo, Deum adjurari posse, et per Deum ipsum, et per Sanctos ejus, non solum jam cum Christo regnantes, sed etiam per viatores, qui justi reputantur, non vero per inferiores creature. Proho breviter singula: nam imprimis sæpe fit obsecratio ad Deum, per ipsum, ut Daniel 9: *Ne moreris propter temet ipsum, Deus meus;* et Psalm. 24: *Dirige me in veritate tua, et doce me, quia tu es Deus Salvator meus,* etc. Reminiscere miserationum tuarum, Deus, etc.; et infra: *Propter nomen tuum, Domine, propitiaberis peccato meo;* et alii Prophetæ sæpe hoc orabant: *Per temet ipsum fac hoc, Deus;* illa autem habent vim et formam adjurationis. Item recte a Deo petimus propter bonitatem et misericordiam ejus, sæpe per fidelitatem et veritatem ejus, vim faciendo in promissis ejus, quæ in ejus facilitate nituntur. Præterea Deus jurat per se met ipsum, quia non habet majorem, per quem juret, ad Hebr. 6, ut supra visum est; ergo potest adjurari propter se ipsum, quia est eadem proportio. Nam sicut Deus jurat per se ipsum, licet tale juramentum non addat certitudinem verbo aut promissioni ejus, ita possumus nos adjurare ipsum per ipsum, licet illa reflexio secundum se non addat certitudinem deprecationi, seu impetratiōni. Et ratio est, quia sicut Deus non jurat propter se, sed propter nos, ut ratio credendi dictis et promissionibus ejus distinctius nobis proponatur et innotescat, magisque nos moveat, quando per modum juramenti proponitur, ita etiam non adjuratur per semet ipsum propter ipsum, sed propter nos, ut ferventius petamus considerata Dei bonitate et magnitudine, quam illi per adjurationem præsentamus. Ergo licet distinctio inter personam adjuratam, et propter quam adjuratur, sæpius intercedat, quando ratio petendi ex distincta persona sumitur, potest nihilominus interdum sumi ex eadem, aliqua ejus proprietate distinctius considerata et repræsentata, et hoc modo adjurari potest Deus propter se ipsum.

Scripturæ, Exod. 32, ubi Moyses orabat Deum: *Recordare Abraham, Isaac et Israel, servorum tuorum; sic etiam in illis Ecclesiæ precatiōnibus: Per admirabilem annuntiatim tuam, etc., censetur adjuratio contineri, quæ potest dupliciter intelligi. Uno modo, ut deprecationis ad Deum, ut Deus; ratio autem obsecrandi sumatur a mysteriis factis circa Christum ut hominem, et sic adjuratur Deus ut Deus, per opera humanitatis, seu opera in humanitate vel per humanitatem facta, et sic adjuratur Deus per aliquid creatum. Alio modo potest intelligi ut tota petitio et obsecratio immediate referatur ad Christum hominem, ut homo est, et sic adjuratur proprie loquendo Christus ipse propter se ipsum, representando illi aliquam rationem largiendi quod postulatur, ex ipsomet sumptam, eo modo quo dicebamus, Deum per semetipsum adjurari. Præterea possumus Deum adjurare per Sanctos Angelos, vel homines, et per eorum merita vel intercessiones; quia Deus sæpe vult per hujusmodi rationes beneficium concedere, et non alias. Non quia, cum in tempore adjuratur, incipiat ab illis moveri, sed quia ab aeterno sæpe statuit dare intuitu illorum, et non alias; ideoque etiam voluit a nobis sic obsecrari. Præterea, quia inter viventes justos voluit Deus esse communicationem aliquam in bonis operibus ac meritis, et uni solet beneficere propter alios, ideo etiam potest per viatores justos adjurari, vel in communi, si oratio sit publica, quomodo Ecclesia obsecrat sæpe propter omnes Sanctos, vel propter justos in communi, et in confuso; vel in oratione privata propter talem vel talem personam, quam orans existimat esse sanctam. Sicut enim unus viator potest se alterius orationibus commendare, ut supra vidimus, ita potest per ipsum petere, et adjurare Deum.*

4. Unde tandem constat non posse adjurari Deum per alias creaturem inferiores, vel in natura, vel in statu gratiae, quia nec dignitas talis creature, nec opera aliquid valere possunt apud Deum ad impetrandum aliquid ab ipso. Imo si quis recte consideret, quando adjuratur Deus per rationem creatam, seu per creaturam aliquam, semper est in quantum includit aliquam singularem participationem divinæ bonitatis, que interdum habet adjunctam promissionem, vel saltem respicit majorem gloriam et honorem Dei, qui ex tali opere resultare potest. Atque ita sicut juramentum per creaturem resolvitur in Deum earum auctorem, ita dici potest de adjuratione Dei, quo-

ties fit per commemorationem alicuius effectus creati, ibi involvi Deum ipsum, ut auctorem ejus, qui ratione sui honoris ac maiestatis, vel verbi sui, aut misericordiae, ex uno opere suo quasi inducitur ad aliud faciendum.

5. *Sancti homines adjurari possunt, non solum propter Deum, sed etiam propter rationem, et personas creatas.* — Dico secundo: sancti homines, et beati, et viatores, adjurari possunt non solum propter Deum, sed etiam propter rationem, vel personas creatas, singulare autem et excellenti modo adjurantur propter solum Deum. Declaratur ex similitudine juramenti. Nam si per juramentum afferatur testimonium aliquod infallibile, non potest esse nisi Deus ipse, vel directe et expresse, vel indirecte et relative, ut supra dictum est; quia prima, et infallibilis veritas de se ac per se solum in Deo esse potest; si autem juramentum fiat per testimonium probabile, aut credibilis, sic fieri potest per creaturam, licet vix mereatur nomen juramenti, ut supra diximus. Ad hunc ergo modum de adjuratione dicimus, fieri posse per aliquid, quod summam dignitatem, auctoritatem, vel potestatem habeat ad præbendam vim et efficaciam petitio- ni, cui adjungitur; et sic clarum est adjurationem non posse fieri nisi per Deum, vel expresse, ut ordinarie fit, cum petimus per Deum, vel Dei misericordiam; vel implicite et reductive, ut quando petimus per Christi vulnera, et propter beneficia, quæ a Deo recepi- mus. Et ratio est, quia in nulla re infra Deum invenitur illa excellentia, quam talis modus adjurationis requirit. Et ideo adjuratio, ita perfecta, est propria virtutis religionis, ut diximus.

6. Posset tamen adjuratio vel obsecratio ad Sanctos fieri per rationes creatas, et ad unum Sanctum per alium, non includendo specialem habitudinem ad Deum, vel præcise speciendo virtutem vel dignitatem creatam ejus, et tunc non est actio illicita, quia non tribuitur creature aliquid proprium Dei, sed quasi postulatur ab illa adjutorium, seu intercessio sue virtuti seu dignitati proportionata. Et ita hujusmodi adjuratio non pertinet ad virtutem religionis, sed ad duliam, vel hyperduliam, si fiat per Virginem. Ut inter homines etiam viatores fieri potest, ut quando unus ab alio petit per SS. Virginem, vel S. Antonium, et similia; tunc enim per illam adjurationem honoratur talis Sanctus secundum sua merita, et propriam sanctitatem, et sic pertinet ad

cultum duliæ, non latræ. Denique hic modus adjurationis habet locum inter homines moraliter inter se operantes, servata proportione. Nam unus postulat ab alio per vitam patris, vel propter amicum, etc., qui modus quidam adjurationis est moralis et humanus, et per se non illicitus, si circa materiam honestam, et cum debita intentione ac moderatione fiat.

7. *Dæmones solum per Deum licite adjurari posse.* — Dico tertio: dæmones per Deum ipsum, vel expresse, vel tacite, et non aliter adjurandi sunt. Conclusio habetur ex usu Ecclesiæ; consuevit enim adjurare dæmonem, *per Deum vivum, per Deum verum, per Deum sanctum.* Item per Christum, qui etiam est verus Deus; item per Crucem ejus, in quo modo non tam explicite invocatur Deus ipse, tamen implicite ibi continetur, quia crux est instrumentum divinitatis, et per habitudinem ad illam habet virtutem contra dæmones. Et eodem modo interdum adjurantur dæmones per Sanctos, quos ipsi timent, non propter eorum naturalem virtutem, imo nec infusam præcise spectatam, ut habentem sanctificat, et bonum reddit; quia per illam solam virtutem non possunt homines cogere aut arcere dæmones, nisi Deus Sanctis suis, vel Ecclesiæ suæ peculiarem virtutem ad hoc conferat. Hac ergo ratione, adjuratio dæmonis semper fit per Deum, vel in se, vel in Sanctis suis, aut in suis instrumentis invocatum; quia (ut diximus) dæmon non adjuratur prece, sed coactione, et imperio, que non est in re creatâ, nisi virtute Dei, quia ut dicitur Job. 41: *Non est potestas super terram, quæ comparetur ei.* Imo probabile est, neque Angelos sanctos posse virtute naturali dæmones cogere, saltem comparando maximum ad maximum, et multitudinem ad multitudinem cum proportione, quia dæmones (ut creditur) perfectiores sunt in natura, cum dicta proportione loquendo. Ob hanc ergo causam adjuratio dæmonum fieri debet in virtute ipsiusmet Dei, ut recta fide et efficaciter fiat. Neque contra hæc nova occurrit difficultas.

CAPUT IV.

QUIBUS MODIS CIRCA ADJURATIONEM PECCARI POSIT, ET CONSEQUENTER QUAM OBLIGATIONEM SECUM TRAHAT VEL INDUCAT ADJURATIO.

1. Hic exponemus breviter materiam moralis hujus actionis; quamvis enim ex dictis in superioribus capitibus facile colligi possit,

oportet nihilominus obligationes, quæ hic intervenire possunt, et modos peccandi contra illas, distinctius explicare. Loquimur autem de adjuratione propria et religiosa, quæ cultum latræ continet; quia hæc sola est prius actus religionis, solaque meretur nomen adjurationis simpliciter. Item loquimur de hac adjuratione, prout ab hominibus viatoriis exerceri potest, horum enim obligationes explicabimus. Denique intelligi hic potest obligatio, vel antecedenter se habens ad adjurationem, vel consequenter: prior pertinet ad adjurantem, quatenus vel ad adjurandum, vel tali modo adjurandum obligari potest, si adjurare velit, quæ obligatio antecedit actum ipsum adjurandi; posterior vero pertinebit ad personam adjuratam, si talis sit, ut ratione adjurationis possit in conscientia obligari, quod dubitari non immerito potest.

2. *An detur præceptum affirmativum obligans ad adjurandum.* — Primo ergo inquire potest, an detur aliquod præceptum affirmativum quoad exercitium actus, id est, simpliciter obligans ad adjurandum. In quo breviter dicendum videtur, ex vi juris divini aut naturalis nunquam hunc actum cadere sub obligationem præcepti affirmativi, ex præcepto autem Ecclesiæ interdum hujusmodi obligationem imponi. Prior pars probatur, quia vel hic actus consideratur ratione cultus divini, vel ratione utilitatis ejus ad consequendum aliquem effectum nobis necessarium; neutro autem modo est de necessitate præcepti divini aut naturalis; ergo. Consequentia fundatur recte in partitione facta, quæ sufficiens probatur, quia nullus alius titulus utilitatis, vel honestatis in tali actione excogitari potest; ergo neque necessitatibus seu obligationis. Minor quoad priorem partem nota est, quia non desunt alii actus, quibus sufficienter implatur obligatio naturalis colendi Deum absque adjuratione. Item juramentum non est per se necessarium propter cultum, nisi alia necessitas illud postulet; ergo multo minus adjuratio.

3. Altera vero pars minoris probatur, quia quidquid utilitatis potest esse in adjuratione ex parte Dei, potest per orationem sufficienter impleri. Aut enim est sermo de adjuratione ipsiusmet Dei, quam diximus esse obsecrationem, et illa, ut addit aliquid ultra simplicem orationem, seu petitionem, aut postulationem, non est simpliciter necessaria ad salutem, nam sufficere potest simplex ad Deum supplicationem; et eadem ratio est de adjuratione Sanc-